

URTX

C **ELDONI GUIXÀ i ALZINA**

Possible autor de la Verge de l'Alba

Pau Llacuna Ortínez

CELDONI GUIXÀ i ALZINA

Possible autor de la Verge de l'Alba

Pau Llacuna Ortínez
Historiador de l'art i gerent de la Fira de Teatre al Carrer de Tàrrrega

La nit del 26 de maig del 1845 la parròquia de Santa Maria de l'Alba de Tàrrrega va patir un gran incendi. "Alguns van donar la culpa a un ciri mal apagat en un altar (i n'hi havia molts, perquè era la festa de la vuitada de Corpus). Les autoritats de Lleida, emperò, van sospitar que el foc va ser provocat, per bé que no sembla que haguessin pogut provar res en aquest sentit. L'incendi va començar sobre les deu hores de la nit i va afectar amb especial violència el retaule de l'altar major; tanmateix, es va estendre també per tota la resta de l'edifici."¹

Com a conseqüència d'aquest desastre, mes o menys un any més tard, es va procedir a l'arranjament de l'església. Es reféu l'altar i el retaule i "quan va arribar el moment de renovar la imatge de la mare de Déu de l'Alba, una persona devota, veïna de Tàrrrega, que no volgué donar el seu nom, s'oferí a pagar la imatge de la mare de Déu, feta conforme a la tradició. La van encarregar a un escultor barceloní..."² del qual tampoc s'en coneix la identitat.

Per tant no sabem qui va fer la imatge de la Verge de l'Alba que des de meitat del segle XIX fins a la revolució del 1936-1939 va presidir l'altar major de l'església parroquial.

L'any 1905 en la revista Nova Llevor,³ setmanari que surt a Igualada, hi trobem publicats una sèrie de tres articles⁴ on s'explica la vida i se cita l'obra d'un escultor igualadí resident a Barcelona anomenat Celdoni Guixà.

Els articles, signats per Ramon N. Comas, transcriuen unes xerrades que el seu autor va tenir amb el fill de l'artista Celdoni Guixà. Quan parla de l'obra de temàtica religiosa diu: "Igualment acreditat a en Guixà de notable escultor, un Jesús de nazaret que's venera a Santa Maria de Mataró; la Mare de Deu del Alba que ocupa el lloch preferent del retaule anexe al altar major de la parroquia de Tàrrrega; y,

ademés, gran nombre d'altres imatges de diferents sants y variades advocacions que's veneren en la capital i en distins punts de Catalunya..."⁵

Per tant, segons l'autor d'aquests articles, la Verge de l'Alba, la mateixa que segons explica J.M. Segarra Malla, no sabem qui la va pagar ni qui la va fer, és de l'escultor Celdoni Guixà Alzina.

CELDONI GUIXÀ ALZINA

Celdoni Guixà i Alzina va néixer a Igualada el 12 d'agost de 1787⁶ era el sisè fill de Josep Guixà i Eulàlia Alzina,⁷ el seu avi era Antic Guixà, fuster d'Igualada que vivia a la plaça dels "Valientes".⁸

La pista igualadina de la família d'en Guixà es perd l'any 1799. Aquest any mor l'onzena filla i germana d'en Celdoni, Raymunda. En Celdoni tenia en aquell moment 19 anys.

Segons expliquen tots els biògrafs que, més o menys, han explicat la vida de l'escultor, la família Guixà es traslladà a Barcelona.⁹

A Barcelona estudia a la Llotja,¹⁰ i és el seu professor l'escultor Salvador Gurri, un representant de la transició de l'última etapa del barroc i la consolidació del nou esperit neoclàssic.

Poc més sabem de l'etapa de formació de l'escultor, tampoc sabem molt de la seva vida. Coneixem que tenia un taller al carrer de Jerusalem i que va ser professor de les Escoles Pies de Sant Antoni, va ser mestre de Domènec Talarn¹¹ i l'any 1840 va exercir de professor de gravat a la Llotja.¹² La seva mort es data el 5 de juliol de 1848.

La primera obra que tenim de Celdoni Guixà és la porta d'accés del cementiri d'Igualada, de l'any 1817; l'última, la Verge de l'Alba de

**Imatge de Santa Maria
de l'Alba**
Arxiu Històric Comarcal
de Tàrraga

Tàrrega si considerem la data de 1846 com la de la realització d'aquesta escultura. Amb la primera i l'última peça trobem les dues vessants escultòriques que fa Guixà: l'obra pública i l'escultura religiosa.

Dins l'obra pública destacarem també a Barcelona la font Monumental de Ceres als Jardins de Montjuïc (1825) i la de Neptú (1826), actualment la plaça de la Mercè que va fer conjuntament amb Adrià Ferran.¹³ També li atribueix les escultures de les peixateries velles de Mataró¹⁴ i els relleus dels busts dels navegants de l'edifici dels Porxos d'en Xifré a Barcelona.¹⁵

En el camp de l'escultura religiosa citarem en primer lloc, per la seva monumentalitat, el cadirat del cor de Montserrat (1829), així com la reixa que separava la nau de l'altar major i el faristol del cor. Aquestes dues peces estan avui desaparegudes.¹⁶

La imatgeria religiosa té un ampli mostrari de treballs avui pràcticament tots desapareguts. A més de la Verge de l'Alba de Tàrrega, sabem que va fer la Verge de l'Amor Hermós per a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, Nostra Senyora de la Providència per a l'església del Pi i per a l'església de Santa Maria d'Igualada; la verge dels Àngels i la Verge jacent de l'altar de la providència.¹⁷

Notes

¹Josep M. Planes i Closa, *La parròquia i la vida religiosa de Tàrrega, segles XVI-XIX*, Tàrrega: Parròquia de Sta. Maria de l'Alba de Tàrrega, 1994, p.166.

²Josep M. Segarra Malla, *Història de Tàrrega* Volum tercer. No editat. L'original es troba dipositat al Museu Comarcal de Tàrrega.

³Teresa Miret i Solé, *La Premsa a Igualada (1808 - 1982)*, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983, Vol. 1, p. 151-155. *Nova Llevor* és un setmanari que surt l'any 1905 a Igualada. Tenia de subtítol "Setmanari autonomista", l'editor era el Centre Autonomista d'Igualada. S'en publicaren 29 números d'unes 8 pàgines.

⁴Ramon N. Comas, "Celdoni Guixà, escultor igualadí", *Nova Llevor* – Setmanari Autonomista, Igualada 1905, núm.19-21.

⁵Ramon N. Comas, "Celdoni Guixà, escultor igualadí", *Nova Llevor* – Setmanari Autonomista, Igualada 1905, núm. 21. P.163.

⁶Arxiu Interparroquial d'Igualada. Llibre de Baptismes, 1766-1787, Registre 158 (1787).

⁷- Josep Guixà i Eulàlia Alzina es van casar el 17 de novembre de 1776. A.I.I. Llibres de Matrimonis 1726 –1795. P.323 v.

⁸Aquesta plaça avui no existeix i es creu que estava situada prop del carrer del Roser. Arxiu Històric Comarcal d'Igualada. Apeo de 1765. Registre 189 p.122 R.

⁹A més d l'autor ja citat, hi ha altres autors que han escrit sobre aquest escultor, citarem Joan Castellà i Valls, *Celdoni Guixà, un escultor igualadí dels segles XIX. "Vida..."* Igualada, 1944, núm. 38; *Calendari de Cal Josep*, Igualada, Nicolau Ponce, 1907 – 1917. I Maria Antònia Bisbal i Sendra, maria Teresa Miret i Solé, *Diccionari Biogràfic d'Igualada*, (Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajoana, 1986) p.104-105.

¹⁰La Llotja s'havia creat l'any 1775. Joan Triadó,

OBRA DE CELDONI GUIXÀ

L'obra de Celdoni Guixà es desenvolupa entre l'últim barroc i el neoclassicisme vuitcentista. La base realista i popular que trobem en les escultures de caire religiós contrasta amb l'esperit classicista que utilitza en l'obra pública de caràcter profà.

És un d'aquells artistes que practicaran l'estil pervivent, l'últim barroc, i el nou estil, el neoclàssic i ho faran de manera simultània, com van fer Gurri (mestre d'en Guixà) i Ramon Amadeu.¹⁸

La pràctica d'aquest dos estils es diferencien clarament amb la destinació de l'obra; mentre que en la pública utilitza el nou estil neoclàssic en l'obra religiosa continuarà amb el vell barroc. Així les escultures d'en Guixà tenen encara la pervivència de l'ofici de l'artesà imatger, hereva de la forta tradició barroca que hi havia a Catalunya, representant un tradicionalisme autòcton.¹⁹ Són imatges que tenen una certa teatralitat, encara que més moderada en els moviments i la draperia, però que no defugen del gust popular i d'un esperit volgudament religiós.²⁰

Per tant, Celdoni Guixà és un escultor de la seva època, d'un període de transició, no va innovar ni va marcar estil, va seguir el que es feia, més com un bon artesà que un gran escultor.

Història de l'Art Català – L'època del Barroc s. XVII-XVIII, Barcelona, Edicions 62, 1984 p.12.

¹¹*Gran Enciclopèdia catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, S.A. 1980, Volm.14, p.135.

¹²*Gran Enciclopèdia catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, S.A. 1975, Volm.8, p.333.

¹³Pere Cesàreo, *Barcelona Art i Aigua*, Barcelona, Editorial Aldina S.A., 1986 p. 52.

¹⁴Ramon N. Comas, "Celdoni Guixà, escultor igualadí", *Nova Llevor* – Setmanari Autonomista, Igualada 1905, núm. 21. P.163.

¹⁵Sobre l'autoria d'aquests relleus hi ha diferents opinions, mentre el fill de Celdoni Guixà en dona la paternitat al seu pare, altres historiadors l'atribuïxen a altres escultors; de totes maneres sembla clar que Celdoni Guixà va col·laborar en la decoració de l'esmentat edifici. Judit Subirachs i Burgaya, *L'escultura del segle XIX a Catalunya*, Barcelona, Publicacions Abadia de Montserrat, 1994 - Biblioteca Abat Oliba, núm.146.

¹⁶Josep de C Laplana, *Montserrat mil anys d'art i Història*, Manresa, Angle Editorial, 1998, p.187-188.

¹⁷Ramon N. Comas, "Celdoni Guixà, escultor igualadí", *Nova Llevor* – Setmanari Autonomista, Igualada 1905, núm. 20. P.156.

¹⁸L'art Català, Barcelona AYMÀ SA Editora 1958, p.230.

¹⁹Judit Subirachs i Burgaya, *L'escultura del segle XIX a Catalunya*, Barcelona, Publicacions Abadia de Montserrat, 1994 - Biblioteca Abat Oliba, p.63.

²⁰La temàtica i l'estil de la imatgeria religiosa en aquesta època es pot seguir bé consultant: Joan Triadó, *Història de l'Art Català – L'època del Barroc s. XVII-XVIII*, Barcelona, Edicions 62, 1984 i Santiago Alcolea, "Escultura del segle XIX. Del neoclassicisme al Realisme". (Barcelona, Fundació Caixa de Barcelona, 1989).